

Jerzy Parchomiuk

PRZESŁANKI DOPUSZCZALNOŚCI OGRANICZEŃ WŁASNOŚCI ZABYTKÓW
W ŚWIETLE KONSTITUCYJNYCH I KONWENCYJNYCH STANDARDÓW
OCHRONY ZABYTKÓW

Streszczenie

Problem prawnych form ograniczeń prawa własności zabytków jest znakomitym przykładem obrazującym stan napięcia między wolnością korzystania z własności a interesem publicznym wyrażającym się w konieczności ochrony zabytków. Zabytki stanowią jeden z kluczowych elementów dziedzictwa kulturowego państwa. Ochrona tego dziedzictwa jest elementem racji stanu państwa, obejmującej konieczność dbałości o pamięć na temat kulturowej tożsamości narodu. Celem artykułu jest wypunktowanie podstawowych problemów związanych z wyważeniem kolidujących wartości ochrony własności prywatnej oraz zabezpieczenia trwałości dziedzictwa kulturowego państwa i całej ludzkości. Zagadnienie ograniczeń prawa własności zabytków analizuję z perspektywy podstawowych standardów ochrony własności zawartych w Konstytucji RP i EKPC. Rozważania obejmują pojęcie ograniczeń własności, kryteria dopuszczalności ograniczeń (ze szczególnym uwzględnieniem zasady proporcjonalności) oraz problem odszkodowania z tytułu ograniczeń w korzystaniu z własności zabytku.

Słowa kluczowe: prawo własności; Europejska Konwencja o Ochronie Praw Człowieka; dziedzictwo kulturowe; ochrona zabytków; zasada proporcjonalności

LEGAL RESTRICTIONS
OF THE RIGHT OF PROPERTY OF HISTORICAL MONUMENTS
IN THE LIGHT OF CONSTITUTIONAL AND CONVENTIONAL STANDARDS
OF PROTECTION OF PROPERTY RIGHTS

Summary

The problem of restrictions of the right of property of historical monuments is an excellent example illustrating the tension between freedom of use of property and the public interest expressed by the need to monument's protect. The historical monuments are one of the key elements of the cultural heritage of the state. The protection of the cultural heritage is a part of the *raison d'état*, including the need to care for the memory on the cultural identity of the nation. This article aims to discuss the fundamental problems associated with balancing the conflicting values: the protection of right of property and securing the sustainability of the cultural heritage of the state and of humanity. The issue of limiting the right of property of historical monuments are analyzed from the perspective of basic standards for the protection of property contained in the polish Constitution and in the European Convention on Human Rights. Considerations include the concept of property right restrictions, admissibility criteria of restrictions (with particular regard to the principle of proportionality), problem of the compensation for limiting the right of property of historical monuments.

Key words: the right of property; European Convention on Human Rights; cultural heritage; protection of historical monuments; principle of proportionality